

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/16/2020
Identifikačné číslo spisu:	5406202337
Dátum vydania rozhodnutia:	21.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5406202337.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: V. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom A., J. XX, zastúpený: JUDr. Barbora Ficeková, advokát s.r.o., so sídlom Žilinská 14, Bratislava, proti žalovanému: V. K., bytom K. č. XXX, IČO: 35 376 350, o zaplatenie 9 792,21 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2C/45/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 13. marca 2018, sp. zn. 5Co/305/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 13. marca 2018 sp. zn. 5Co/305/2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. januára 2017 č. k. 2C/45/2008 - 275 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 9 792,21 Eur (295 000,- Sk) s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia v dôsledku odstúpenia od zmluvy o dielo a náhrady trov konania. V podstatnom v odôvodnení rozsudku uviedol, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená zmluva o dielo, predmetom ktorej malo byť vyhotovenie strechy na dome žalobcu. V priebehu vykonávania diela sa objavili vady diela, z ktorých bolo možné predvídať, že dôvodné obavy žalobcu z riadneho vykonania diela sú takého charakteru, že musel už v priebehu vykonávania diela vyzvať žalovaného na odstránenie väd. Keďže žalovaný vady diela neodstránil, žalobca pred odovzdaním diela, ktoré nebolo dokončené, platne, v zmysle § 642 Občianskeho zákonníka odstúpil. Postup strán zrušenej zmluvy upravuje ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka. Záväzky zmluvných strán vyplývajúce z toho ustanovenia sú synalagmatické. Preto, pokiaľ v danej veci došlo k vzájomnému plneniu strán, je povinná každá zmluvná strana vrátiť plnenie, ktoré pred odstúpením od zmluvy prijala a táto vzájomná viazanosť musí byť vyjadrená v rozsudku. To znamená, že ak „...žalobca si voči žalovanému uplatňuje právo na zrušenie zmluvy z dôvodu neodstránenia reklamovaných väd a následne na základe takto zrušenej zmluvy požaduje vydanie bezdôvodného obohatenia, tak žaloba mala obsahovať taký petit, ktorý by rešpektoval vzájomnú viazanosť plnenia strán, t.j. skutočnosť, že zo zrušenej zmluvy vzniklo aj žalovanému právo na vrátenie bezdôvodného obohatenia spočívajúce v hodnote jeho prác, v hodnote ním zakúpeného

materiálu dodaného na stavbu...V prípade, ak by žalobca vo svojej žalobe rešpektoval vzájomnú viazanosť plnení a tomuto by zodpovedal petit žaloby, tak by bolo potrebné ešte vykonať ďalšie dokazovanie ohľadom oprávnenosti postupu žalovaného pri realizácii stavby i vzhľadom na uplatnené vady žalobcu v reklamacii a v odstúpení od zmluvy...Nakoľko žalobca povinnosť vzájomných plnení sporných strán daného právneho stavu v žalobnom petite nevyjadril, súd žalobu zamietol, pretože následná povinnosť, ktorá by bola uložená súdom len na vrátenie ceny zo zrušenej zmluvy o dielo, by bola v rozpore s § 457 Občianskeho zákonníka".

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „krajský súd" alebo „odvolací súd") na odvolanie žalobcu rozsudkom z 13. marca 2018 sp. zn. 5Co/305/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (100 %) s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V odôvodnení rozsudku uviedol, že „s rozhodnutím súdu prvej inštancie, právnym posúdením veci, ako aj zdôvodnením rozsudku sa odvolací súd plne stotožnil a v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP na tento poukazuje. Odvolateľ k veci samotnej neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav následne prijaté právne závery. Keďže súd prvej inštancie sa vyporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré boli uvedené v podanom odvolaní a na ktoré poukazoval odvolateľ aj v priebehu prvoinštančného konania, odvolanie nepovažoval odvolací súd za dôvodné. Pokiaľ odvolateľ dopĺňoval svoje odvolanie podané v zákonnej lehote ďalšími podaniami po uplynutí odvolacej lehoty, odvolací súd sa v súlade s ust. § 365 ods. 3 CSP týmito dopĺňujúcimi podaniami po uplynutí odvolacej lehoty nezaoberal, nebral ich do úvahy, pretože podľa citovaného ustanovenia odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania".

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ") dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

3.1. V súvislosti s vadami podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ predovšetkým súdu prvej inštancie vytkol, že mu svojím postupom znemožnil uplatňovať zákonné procesné práva, keď bezdôvodne nevykonal jeho výsluch cestou dožiadaného súdu príslušného podľa adresy jeho trvalého pobytu a ani mu neumožnil vypovedať písomnou formou. Ďalej poukázal na to, že v rámci dokazovania bola vykonaná ohliadka, ktorej účel nebol naplnený, napriek tomu však za účelom zaistenia práva na spravodlivý proces, nebola zopakovaná. Za vadu odvolacieho konania označil fakt, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v zásade len stručnou rekapituláciou rozhodnutia súdu prvej inštancie a absentuje v ňom prakticky akékoľvek odôvodnenie toho, prečo odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie napriek tomu, že v rámci odvolacieho konania bolo poukazované na skutočnosť, ktorá vyšla najavo až zo samotného rozhodnutia súdu prvej inštancie, a síce na fakt, že žaloba bola zamietnutá prakticky z jediného dôvodu, pre údajne nesprávne formulovaný petit žaloby, ktorý nerešpektoval synalagmatický charakter záväzku. Pokiaľ ide o formuláciu petitu, prvoinštančnému i odvolaciemu súdu vytkol, že opomenuli zohľadniť fakt, že od roku 2011 nie je vlastníkom dotknutej stavby a teda ani nemohol navrhnuť vydanie plnenia, keďže nie je jeho držiteľom. Za vadu znátočnosti spôsobujúcu porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces označil aj neprihliadnutie na odvolanie/doplnenie odvolania, ktoré bolo realizované samostatným podaním daným na poštovú prepravu v posledný deň odvolacej lehoty.

3.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolateľ poukázal na to, že nesprávne právne posúdenie veci možno identifikovať v samotnom dôvode zamietnutia žaloby, ktorým bolo zjednodušene povedané neformulovanie petitu s ohľadom na synalagmatickú povahu záväzku. V tomto smere rozhodnutie odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) v danej veci záviselo od otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V rámci tohto konania totiž bolo potrebné skúmať otázku aplikácie zásady vigilantibus iura scripta sunt (právo patrí bdelym), vo vzťahu ku ktorej má dovolací súd nekonzistentnú rozhodovaciu prax. Dovolací súd totiž v rámci prístupu k spomenutej zásade pristupuje tak, že na jednej strane z tejto zásady pri rozhodovaní vychádza (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/65/2011, 1Sžd/3/2013, 10Sžo/70/2015) a na strane druhej ak ide o synalagmatický záväzok túto zásadu opomína aplikovať, keď od žalobcu požaduje formulovať petit tak, že tým supluje procesnú aktivitu protistrany (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

sp. zn. 3Cdo/115/2008).

3.3. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konania.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. V danom prípade žalobca predovšetkým prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

6.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (napr. 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

7. V súvislosti s tvrdením dovolateľa ohľadne porušenia jeho práva na spravodlivý proces, uvedeným už vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia (bod 3.1.) dovolací súd poukazuje na to, že je síce pravdou, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie nebol vypočutý ani raz a to ani prostredníctvom príslušného dožiadaného súdu, avšak na druhej strane, ako je zrejmé zo zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie z 19. januára 2017, samotný splnomocnený zástupca žalobcu o.i. uviedol, že na výsluchu žalobcu netrvá. Pokiaľ ide o námietku žalobcu týkajúcu sa nenaplnenia účelu v konaní vykonanej ohliadky, dovolací súd poukazuje na to, že neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení, nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom a ani nesprávne právne posúdenie veci, nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999, 3 Cdo 108/2016). Výnimkou sú iba závažné deficit v dokazovaní, prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysle a podstatu práva na spravodlivý proces. Z podaného dovolania nevyplýva, že by o takýto extrémny prípad išlo. Pokiaľ ide o žalobcom namietanú stručnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, k tomu dovolací súd uvádza, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich kompletizujúcu jednotu. Rozhodnutie odvolacieho súdu

zahŕňa v sebe po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

7.1. Dovolací súd však konštatuje, že dôvodom znemožňujúcim žalobcovi realizáciu jeho procesných práv bol nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorý sa nezaoberal odvolaním žalobcu, resp. doplnením odvolania založeným v spise na č.l. 287 až 293 s odôvodnením, že toto podanie žalobcu bolo podané až po uplynutí odvolacej lehoty. Toto konštatovanie odvolacieho súdu sa však nezakladá na pravde, nakoľko ako vyplýva z obsahu spisu, rozsudok súdu prvej inštancie bol splnomocnenému zástupcovi žalobcu doručený 1. marca 2017 a predmetné písomné podanie bolo odovzdané na poštovú prepravu 16. marca 2017, v posledný deň lehoty na podanie odvolania, teda lehota bola zachovaná (§ 121 ods. 5 CSP).

8. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

9. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ďalšou argumentáciou dovolateľa ani namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou odvolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 8Cdo/70/2017).

10. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu posúdiť podanie žalobcu z 15. marca 2017 (odvolanie) a o tomto opätovne rozhodnúť.

11. O trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.